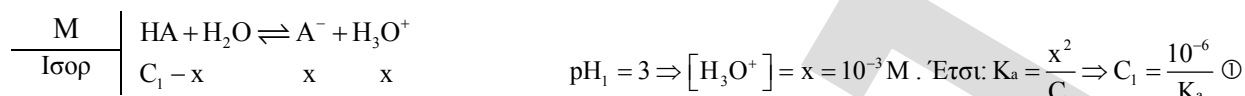

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

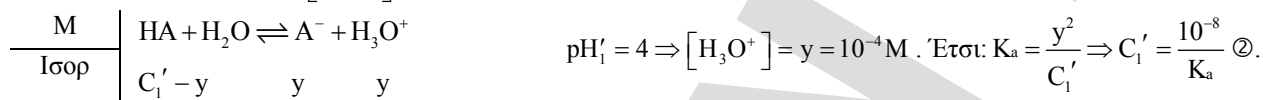
- 1) Υδατικό διάλυμα ασθενούς μονοπρωτικού οξέος HA (Δ_1) έχει pH=3. Βρείτε τον όγκο του H₂O που πρέπει να προσθέσουμε σε 100 mL του διαλύματος, ώστε να μεταβληθεί το pH του κατά μία μονάδα (θεωρήστε ότι ισχύουν οι γνωστές προσεγγίσεις και ότι $\theta = 25^\circ\text{C} = \text{σταθερή}$).
- 2) Δίνονται τα χημικά στοιχεία $_{16}\text{S}$ και $_{20}\text{Ca}$.
- α) Συγκρίνετε την ατομική ακτίνα και την ενέργεια 1^{ου} ιοντισμού των δύο στοιχείων, δίνοντας την κατάλληλη αιτιολόγηση.
 β) Να γράψετε τους ηλεκτρονιακούς τύπους κατά Lewis των ενώσεων που σχηματίζονται μεταξύ των χημικών στοιχείων:
 i) $_{20}\text{Ca}$ και $_{16}\text{S}$ ii) $_{20}\text{Ca}$ και $_{8}\text{O}$ iii) $_{16}\text{S}$ και $_{8}\text{O}$
 γ) Γράψτε τις χημικές εξισώσεις των αντιδράσεων των οξειδίων του $_{20}\text{Ca}$ και του $_{16}\text{S}$ με:
 i) H₂O   ii) HBr_(aq)   iii) Ba(OH)_{2(aq)}
- 3) Να υποδείξετε μια πιθανή συνθετική πορεία με την οποία μπορεί να παρασκευαστεί:
 α) CH₃NH₂ από CH₂ = O   β) CH₃CH(OH)COOH από CH₂ = CH₂   γ) CH₃CH₂COOCH₂CH₃ από CH₃CH₂Cl
 Η γραφή χημικών εξισώσεων δεν είναι απαραίτητη.

ΛΥΣΕΙΣ

1)

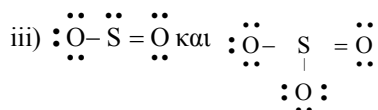
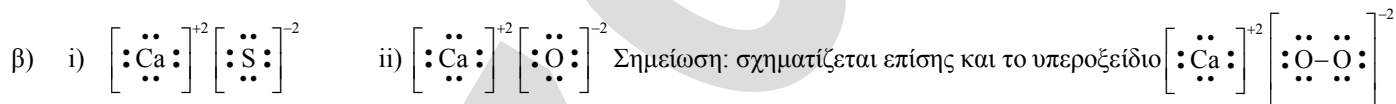
Προσθήκη H₂O $\Rightarrow \downarrow C \Rightarrow \downarrow [\text{H}_3\text{O}^+] \Rightarrow \uparrow \text{pH}$, δηλαδή pH'₁ = 4.

Νόμος αραιώσης: $C_1 V_1 = C'_1 \cdot V'_1 \xrightarrow{\textcircled{1}} \frac{10^{-6}}{K_a} \cdot 10^{-1} = \frac{10^{-8}}{K_a} V'_1 \Rightarrow V'_1 = 10 \text{ L}$. Άρα: $V_{\text{H}_2\text{O}} = V'_1 - V_1 = 9,9 \text{ L}$.

2) $_{16}\text{S}: [\text{Ne}]3s^2 3p^4$ (3^η περίοδος, VIA ομάδα) και $_{20}\text{Ca}: [\text{Ar}]4s^2$ (4^η περίοδος, IIA ομάδα).

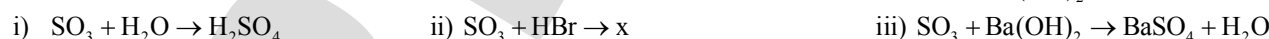
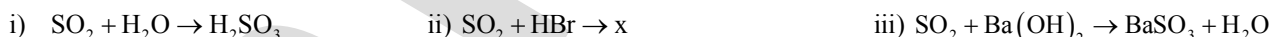
α) Το $_{20}\text{Ca}$ έχει μεγαλύτερο αριθμό στοιβάδων στις οποίες είναι κατανεμημένα τα ηλεκτρόνια του και μικρότερο δραστικό πυρηνικό φορτίο, επομένως έχει μεγαλύτερη ατομική ακτίνα. Αυτό έχει ως συνέπεια, η έλξη του πυρήνα στα ηλεκτρόνια εξωτερικής του στοιβάδας να είναι πιο ασθενής, σε σχέση με το $_{16}\text{S}$, οπότε η απόσπαση ηλεκτρονίου από αυτό είναι πιο εύκολη, άρα απαιτείται λιγότερη ενέργεια. Επομένως: $E_1(\text{Ca}) < E_1(\text{S})$.

γ) -Το CaO είναι βασικό οξείδιο:

-Τόσο το SO₂, όσο και το SO₃ είναι όξινα οξείδια.

3) α) $\text{CH}_2 = \text{O} \xrightarrow[\text{Ni}]{\text{H}_2} \text{CH}_3\text{OH} \xrightarrow{\text{SOCl}_2} \text{CH}_3\text{Cl} \xrightarrow{\text{NH}_3} \text{CH}_3\text{NH}_2\text{Cl} \xrightarrow{\text{NaOH}} \text{CH}_3\text{NH}_2$

β) $\text{CH}_2 = \text{CH}_2 \xrightarrow[\text{H}^+]{\text{H}_2\text{O}} \text{CH}_3\text{CH}_2\text{OH} \xrightarrow[300^\circ\text{C}]{\text{Cu}} \text{CH}_3\text{CH} = \text{O} \xrightarrow{\text{HCN}} \text{CH}_3\text{CH}(\text{OH})\text{CN} \xrightarrow[\text{H}^+]{2\text{H}_2\text{O}} \text{CH}_3\text{CH}(\text{OH})\text{COOH}$

γ) $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{Cl} \xrightarrow{\text{KCN}} \text{CH}_3\text{CH}_2\text{CN} \xrightarrow[\text{H}^+]{2\text{H}_2\text{O}} \text{CH}_3\text{CH}_2\text{COOH} \xrightarrow{\text{Na}} \text{CH}_3\text{CH}_2\text{COONa} \xrightarrow{\text{CH}_3\text{CH}_2\text{Cl}} \text{CH}_3\text{CH}_2\text{COOCH}_2\text{CH}_3$

ΑΣΚΗΣΗ

Διαθέτουμε τα επόμενα υδατικά διαλύματα: (Δ_1) HNO₃ 0,1M, (Δ_2) HCOOH 1M και (Δ_3) NaOH 0,1M.

α) Ορισμένος όγκος ενός από τα παραπάνω διαλύματα αραιώνεται, οπότε προκύπτουν 500mL διαλύματος με pH = 2. Βρείτε ποιο διάλυμα αραιώθηκε, καθώς και τον αρχικό όγκο του.

β) Με ποια αναλογία όγκων πρέπει να αναμειξουμε δύο από τα αρχικά διαλύματα, ώστε να προκύψει διάλυμα Δ_4 με pH = 3;

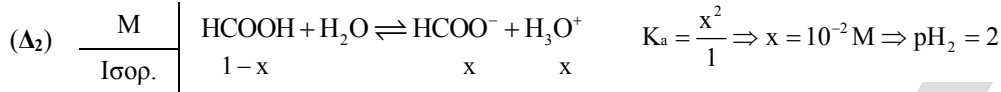
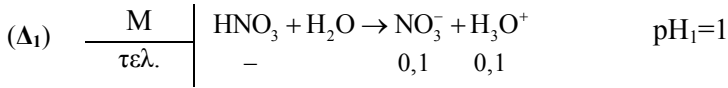
γ) Αναμειγνύουμε 10mL από το Δ_2 με 200mL από το Δ_3 και το διάλυμα που προκύπτει αραιώνεται σε τελικό όγκο 500mL (Δ_5). Βρείτε τις συγκεντρώσεις όλων των σωματιδίων στο Δ_5 .

Δίνονται:

- για το HCOOH: $K_a = 10^{-4}$ και για το H₂O: $K_w = 10^{-14}$
- τα μαθηματικά δεδομένα επιτρέπουν τη χρήση των γνωστών προσεγγίσεων.

Λ Υ Σ Η

α) Το διάλυμα που προκύπτει μετά την αραιώση είναι όξινο, άρα δεν μπορεί να είναι το Δ₃ (η μικρότερη τιμή που θα μπορούσε να πάρει είναι 7). Η αραιώση ενός όξινου διαλύματος προκαλεί μείωση στη [H₃O⁺], άρα αύξηση στην τιμή pH. Υπολογίζουμε την τιμή pH στα Δ₁ και Δ₂, ώστε να διαπιστώσουμε ποιο αραιώθηκε.

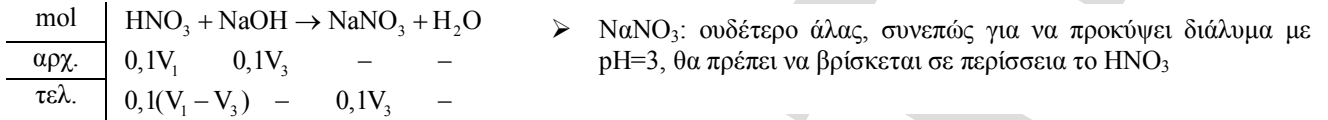

Συμπεραίνουμε λοιπόν πως το διάλυμα που αραιώθηκε είναι το Δ₁, άρα: $\text{pH}'_1 = 2 \Rightarrow [\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-2} \text{ M} = C'_1$

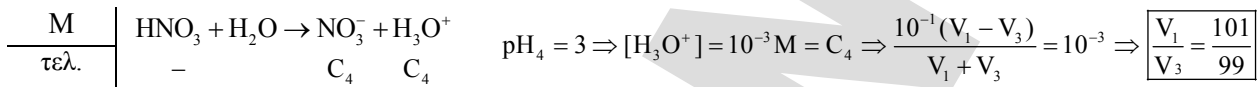
Νόμος αραιώσης: $C_1 V_1 = C'_1 \cdot V'_1 \Rightarrow V_1 = 0,05 \text{ L}$.

β) Η ανάμιξη των διαλυμάτων Δ₁ και Δ₂ απορρίπτεται, καθώς το διάλυμα που θα προέκυπτε θα είχε τιμή pH: $1 < \text{pH}_4 < 2$

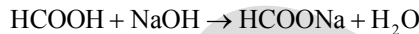
- Για την ανάμιξη των διαλυμάτων Δ₁ και Δ₃ έχουμε: (Δ₁) $n_1 = C_1 \cdot V_1 = 0,1 V_1 \text{ mol}$ και (Δ₃) $n_3 = C_3 \cdot V_3 = 0,1 V_3 \text{ mol}$

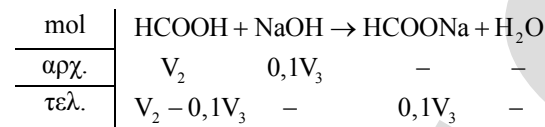
(Δ₄): $[\text{HNO}_3] = \frac{0,1(V_1 - V_3)}{V_1 + V_3} \text{ M} = C_4$

- Για την ανάμιξη των Δ₂ και Δ₃ έχουμε: (Δ₂) $n_2 = C_2 V_2 = V_2 \text{ mol}$ και (Δ₃) $n_3 = C_3 V_3 = 0,1 V_3 \text{ mol}$

Σε περίσσεια βρίσκεται το HCOOH, καθώς σε κάθε άλλη περίπτωση θα προέκυπτε βασικό διάλυμα.

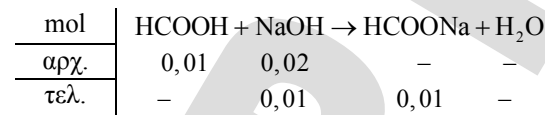

(Δ₄) $[\text{HCOOH}] = \frac{V_2 - 0,1V_3}{V_2 + V_3} \text{ M} = C_\alpha$ και $[\text{HCOONa}] = \frac{0,1V_3}{V_2 + V_3} \text{ M} = C_\beta$

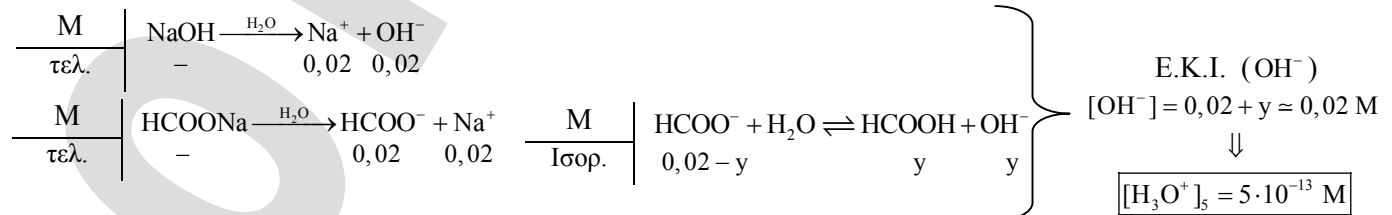
Θεωρούμε το διάλυμα ως ρυθμιστικό: $[\text{H}_3\text{O}^+] = K_a \frac{C_\alpha}{C_\beta} \Rightarrow 10^{-3} = 10^{-4} \frac{C_\alpha}{C_\beta} \Rightarrow C_\alpha = 10 C_\beta \Rightarrow \frac{V_2}{V_3} = 1,1$

Σημείωση: $C_\alpha = \frac{10}{21} \text{ M}$ και $C_\beta = \frac{1}{21} \text{ M} \Rightarrow$ το Δ₄ πληροί τις προϋποθέσεις, ώστε να είναι ρυθμιστικό.

γ) (Δ₂): $n_2 = C_2 \cdot V_2 = 0,01 \text{ mol}$ και (Δ₃): $n_3 = C_3 \cdot V_3 = 0,02 \text{ mol}$

(Δ₅): $[\text{NaOH}] = \frac{0,01}{0,5} = 0,02 \text{ M} = [\text{HCOONa}]$

$\text{HCOO}^- : K_b = \frac{K_w}{K_a} \Rightarrow \frac{y \cdot 0,02}{0,02} = 10^{-10} \Rightarrow y = 10^{-10} \text{ M}$ (άρα $y \ll 0,02 \text{ M}$). Συνεπώς:

$[\text{Na}^+] = 0,04 \text{ M}$, $[\text{HCOO}^-] = [\text{OH}^-] = 0,02 \text{ M}$, $[\text{H}_3\text{O}^+] = 5 \cdot 10^{-13} \text{ M}$, $[\text{HCOOH}] = 10^{-10} \text{ M}$, $[\text{H}_2\text{O}] = 55,5 \text{ M}$

Επιμέλεια: Τσικαλάς Γιάννης • Κυριακάκης Μιχάλης